

COVID-19 – PROCEDURE VOOR KINESITHERAPEUTEN IN DE AMBULANTE PRAKTIJK

Versie 3 juli 2020

In samenwerking met AXXON, beroepsvereniging voor kinesitherapeuten

De ontwikkeling van procedures wordt door Sciensano gecoördineerd op verzoek van de bevoegde autoriteiten op het gebied van preventie, gezondheidszorg, bestrijding van infectieziekten en risico-/crisisbeheer. Deze procedures worden in de loop van de tijd bepaald en aangepast in functie van de evolutie van de epidemie, de wetenschappelijke kennis en ontdekkingen, de mening van experts en de wetenschappelijke wereld, en de beschikbare middelen. De richtlijnen vervat in deze procedures moeten zo goed mogelijk worden uitgevoerd in functie van de plaatselijke beperkingen.

Een samenvatting van de actuele wetenschappelijke kennis is beschikbaar in een “fact sheet” die u hier kan vinden:

https://covid-19.sciensano.be/sites/default/files/Covid19/COVID-19_fact_sheet_ENG.pdf

Belangrijkste wijzigingen:

- **Aanpassing advies FFP2 masker**

De vorige richtlijnen waren in lijn met aanbevelingen van belangrijke internationale instanties zoals de Wereld Gezondheidsorganisatie (WGO), die ook nu nog stellen dat FFP2-maskers enkel noodzakelijk zijn bij aërosol-genererende procedures bij mogelijke of bevestigde COVID-19 gevallen. Er is in de wetenschappelijke wereld echter geen eensgezindheid over hoe de beschikbare data geïnterpreteerd moeten worden. Niettemin moet de bescherming van gezondheidspersoneel de hoogste prioriteit hebben. Uit voorzorg zijn de huidige richtlijnen dan ook strenger, ook al zijn er geen signalen dat de vroegere richtlijnen geleid zouden hebben tot een verhoogd aantal infecties onder zorgverleners en is er evenmin sluitend bewijs dat chirurgische maskers onvoldoende zouden zijn. Alles moet in het werk worden gesteld om voldoende voorraden beschermingsmateriaal te voorzien. Indien er toch tekorten zouden optreden, moet er voor het gebruik van FFP2-maskers duidelijk prioriteit gegeven worden aan aërosol-genererende behandelingen bij COVID-19 patiënten.

Deze richtlijn schept een algemeen kader dat aangepast moet worden aan de specifieke noden en mogelijkheden van de situatie. Deze richtlijn geeft geen antwoord op welke zorgvragen prioriteit moeten krijgen, hiervoor dient de zorgverlener zich te baseren op de klinische inschatting en het advies dat hierover uitgebracht is in samenwerking met de Federale Raad voor de Kinesitherapie.

1. Gevalsdefinitie

1.1. MOGELIJK GEVAL

Een mogelijk geval van COVID-19 is een persoon met

- minstens één van de volgende hoofdsymptomen die acuut ontstaan zijn, zonder andere duidelijke oorzaak : hoest, dyspnoe, thoracale pijn, acute anosmie of dysgeusie zonder duidelijke oorzaak;

OF

- minstens twee¹ van de volgende symptomen, zonder andere duidelijke oorzaak, koorts; spierpijn; vermoeidheid; rhinitis; keelpijn; hoofdpijn; anorexie; waterige diarree²; acute verwardheid³; plotse val³;

OF

- verergering van chronische respiratoire symptomen (COPD, astma, chronische hoest...), zonder andere duidelijke oorzaak.

1.2 DEFINITIE VAN EEN RADIOLOGISCH BEVESTIGD GEVAL

Een radiologisch bevestigd geval is een persoon bij wie de PCR voor COVID-19 negatief is, maar bij wie de diagnose van COVID-19 wordt gesteld op basis van een suggestieve klinische presentatie **EN** een compatibele CT thorax.

1.2. BEVESTIGD GEVAL

Een bevestigd geval wordt gedefinieerd als een persoon waar de diagnose van een COVID-19 infectie bevestigd werd door een moleculaire test³.

2. Algemene richtlijnen

Het wordt aanbevolen de patiënt te vragen een stoffen mondmasker te dragen. Ook de hulpverlener draagt voor elke patiënt een stoffen mondmasker (of, indien voorradig, een chirurgisch masker) om asymptomatische transmissie van Covid-19 tussen patiënt⁴ en kinesitherapeut te beperken.

Een chirurgisch mondmasker is vereist in volgende gevallen:

- Tijdens de zorg voor een bevestigde of mogelijke COVID-19 patiënt.
- Voor specifieke situaties of acties waarbij het dragen van een masker altijd noodzakelijk is.
- Bij de terugkeer naar het werk, na thuisisolatie omwille van een COVID-19 infectie, totdat de symptomen volledig zijn verdwenen **EN** ten minste 14 dagen na het optreden van de symptomen.

2.1. ALGEMENE HYGIËNE

De kinesitherapeut moet in het bijzonder letten op de algemene hygiënische maatregelen in het contact met alle patiënten; meer specifiek:

- Was of ontsmet regelmatig de handen. Wil u graag uw kennis hierover opfrissen, bekijk dan de instructiefilmpjes op www.zorginfecties.be en specifiek op

¹ Bij kinderen is enkel koorts zonder duidelijke oorzaak voldoende om de diagnose van COVID-19 te overwegen tijdens deze epidemie.

² Deze symptomen komen vaker voor bij ouderen, waar een acute infectie zich atypisch kan uiten.

³ Moleculaire test: PCR of antigeen sneltest. Een PCR test moet bijkomend uitgevoerd worden als een negatief resultaat bekomen werd met een antigeen sneltest (Rapid Antigentest).

⁴ Risicogroepen voor een ernstig verloop van COVID-19: ♣ Personen ouder dan 65 jaar ♣ Cardiovasculaire aandoeningen, diabetes AHT (arteriële hypertensie) ♣ Ernstige chronische hart-, long- of nieraandoeningen ♣ Immunosuppressie, maligne hemopathie, actieve neoplasmie

<https://www.youtube.com/watch?v=ioppHbcUk-0&feature=youtu.be> (handen wassen) en
<https://www.youtube.com/watch?v=fFKXAoVYbjA&feature=youtu.be> (handen ontsmetten).

- Draag handschoenen als er risico bestaat op contact met lichaamsvloeistoffen tijdens de behandeling en was de handen na het uittrekken van de handschoenen.
- Reinig en ontsmet na de behandeling de oppervlakken die mogelijk in contact kwamen met respiratoire secreties of andere lichaamsvloeistoffen.
- Leef hoest- en niesetiquette na en herinner dit ook aan je patiënt (https://d34j62pglfm3rr.cloudfront.net/downloads/20200217_coronavirus_poster_general_NL.pdf)
- De kinesitherapeut moet aandachtig zijn voor patiënten die voldoen aan de definitie van een mogelijk geval van COVID-19. Indien dit het geval is dient er telefonisch contact genomen te worden met de huisarts die kan zeggen waar een staalafname kan plaatsvinden.
- Vraag patiënten om aan te geven indien ze symptomen van COVID-19 vertonen.

2.2. ORGANISATIE VAN HET WERK

- Prioritiseer de kinesitherapeutische zorg en volg de maatregelen beschreven in de procedure voor de ambulante zorgverstreker in een privépraktijk.
- Ter voorbereiding van een mogelijke periode van (thuis)isolatie van de kinesitherapeut is het aan te bevelen vervanging te voorzien door een collega om de continuïteit van de gezondheidszorg te waarborgen.
- Instrueer patiënten om zelfstandig te oefenen wanneer mogelijk (o.a. door gebruik te maken van de huidige mogelijkheid van tele- en videoconsult).
- Informatie voor zelfstandige kinesitherapeuten in verband met de economische impact in geval van isolatie omwille van COVID-19 is hier beschikbaar: <https://www.inasti.be/nl/news/moeilijkheden-door-het-coronavirus>.

3. Wat bij behandeling van een mogelijk of bevestigd geval van COVID-19 ?

De hands-on kinesitherapeutische behandeling van mogelijke en bevestigde gevallen van COVID-19 wordt bij voorkeur uitgesteld tot na de periode van thuisisolatie. Ondertussen kan de kinesitherapeutische zorg op afstand geleverd worden via bijvoorbeeld tele- en videoconsultaties. Voor specifieke situaties kan de noodzaak met de huisarts besproken worden.

De kinesitherapeut verduidelijkt de hygiënische maatregelen voor de patiënt: (https://epidemiowiv-isp.be/ID/Documents/Covid19/COVID-19_procedure_hygiene_NL.pdf).

Indien de zorg noodzakelijk is, plan deze dan aan het eind van de dag in, als laatste patiënt(en) en pas de volgende maatregelen toe:

- Geef de patiënt een chirurgisch mondmasker (het virus wordt overgedragen via druppels tot +/- 1,5 m en blijft niet in de lucht hangen).
- Draag zelf een chirurgisch mondmasker⁵, handschoenen en een overschort tijdens de verzorging van de patiënt.

⁵ In geval van schaarste in de context van een epidemie, mag dit gedurende 8u gedragen worden ongeacht de opeenvolging van interventies, onder bepaalde voorwaarden (cfr advies Hoge Gezondheidsraad 2020):

- mag nooit aan de voorzijde aangeraakt worden;
- moet onmiddellijk verwijderd worden zodra zichtbaar vuil;
- mag met dat doel bijgehouden worden maar nooit in de zak;
- mag voorlopig bewaard worden op een plaats zonder besmettingsgevaar (bijvoorbeeld in een geïndividualiseerde papieren omslag of in een uitwasbare gepersonaliseerde bak);

Gezien deze uitzonderlijke situatie is de strikte toepassing van de officiële aanbevelingen inzake handhygiëne onontbeerlijk.

- Een FFP2 masker is noodzakelijk voor:
 - Gezondheidswerkers die langdurig (>15 minuten en <1,5m) worden blootgesteld aan een mogelijke of bevestigde COVID-19 patiënt die niet in staat is om een chirurgisch masker te dragen.
 - aërosol-generende procedures: Endotracheale intubatie; Bronchoscopie; Open aspiratie; Toediening van medicatie door verneveling (zo veel mogelijk te vermijden en vervangen door het gebruik van een voorzetskamer); Manuele beademing voor de intubatie; De patiënt omdraaien naar buikligging; De patiënt ontkoppelen van de beademing; Niet-invasieve positieve drukbeademing ; Tracheotomie; Cardiopulmonaire reanimatie; Bepaalde tandheelkundige ingrepen.
- Een FFP2 masker wordt gebruikt voor het toepassen van respiratoire kinesitherapie. Indien dit niet voorradig is wordt een chirurgisch masker gecombineerd met een face shield. Zorg ervoor dat de ruimte goed wordt geventileerd tijdens en na de procedure.
- Indien er voor de kinesitherapeut risico bestaat op directe druppelinfectie ter hoogte van de ogen, en indien deze voorradig zijn, kan er een veiligheidsbril of face shield worden gedragen.
- Als het een zorg betreft in nauw contact met de patiënt, moet de kinesitherapeut een overschort dragen. Het is mogelijk om dezelfde overschort meerdere malen te gebruiken voor dezelfde patiënt (als deze niet zichtbaar bevuild is). Deze moet binnenstebuiten worden opgeborgen aan een afzonderlijke kapstok (niet in contact met andere kleding) in een kamer waar de patiënt niet verblijft.
- Was uw handen na de behandeling met zeep of gebruik een hydro-alcoholische oplossing.
- Ontsmet het (medische-/oefen-) materiaal dat in contact komt met de patiënt.
- Reinig en desinfecteer na de behandeling de oppervlakken die mogelijk in contact kwamen met respiratoire secreties of andere lichaamsvloeistoffen.
- Wissel de overschort of bewaar deze bij de patiënt zoals hierboven beschreven en verwijder handschoenen na het bezoek aan de patiënt en was uw handen met zeep of gebruik een hydro-alcoholische oplossing.
- Was werkkleding dagelijks op 60°C.

4. Maatregelen voor de zorgverlener zelf

Een kinesitherapeut kan, net als iedereen, de ziekte oplopen. Hij/zij besteedt te allen tijde bijzondere aandacht aan algemene hygiënische maatregelen en is alert voor het optreden van symptomen van een mogelijke COVID-19 infectie (volgens de gevalsdefinitie).

- Als een kinesitherapeut symptomen ontwikkelt neemt zij/hij telefonisch contact op met haar/zijn behandelend arts of de bedrijfsarts. Elke persoon die voldoet aan de definitie van een mogelijk geval van COVID-19 moet getest worden. In afwachting van het testresultaat mag de kinesitherapeut niet werken en moet hij/zij in thuisisolatie blijven en de aanbevelingen van de procedure "Hygiënevoorlichting aan de patiënt" volgen. Verdere maatregelen worden besproken met de huisarts (of de arts die de test uitvoert).
- Indien de kinesitherapeut, professioneel of privé, blootgesteld is aan een (mogelijke) COVID-19 patiënt zonder adequate persoonlijke beschermingsmiddelen wordt hij in principe opgebeld door het call center in het kader van de contactopvolging. De maatregelen die gevolgd moeten worden, staan beschreven in de procedure "contact".

Voor alle procedures en contactgegevens van de arts Infectieziektebestrijding zie:
https://epidemiowiv-isp.be/ID/Pages/2019-nCoV_procedures.aspx